

Protestantse gemeente Leidsche Rijn

Zondag 11 oktober 2020, doopdienst

Preek van ds Marije Karreman

Bijbellezingen Ezra 1 en 3:1-6

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Er werd een kind geboren, jullie zoon, 6 maart 2020. Het geboortekaartje plofte op mijn deurmat. Maar vlak daarna ging Nederland op slot, en zo ook de kerken.

Kraambezoekjes werden raambezoekjes. Wij belden op een gegeven moment en ik herinner me een opgewekt gesprek, het ging goed, ondanks alles, en jullie genoten van het wonder in je midden, de kleine (...), samen met broer X en zus Y.

Niets is zo duidelijk een nieuw begin, als de geboorte van een kind, de geboorte van leven, van een mensenleven. Het is vol verwachting, vol wonder en tegelijkertijd laat het ons zien hoe kwetsbaar het leven is. We zingen straks als (...) wordt binnengedragen een prachtig lied, het luidt:

‘Kind, ons als een geschenk gegeven, jij groot geheim ons toevertrouwd, deel hier met ons het breekbaar leven, ga met ons wegen van behoud.

Wees als een wonder in ons midden,
belofte van wat eens zal zijn, dat komt,

waarom wij nu nog bidden: Gods wereld, zonder traan of pijn.’

Een treffend gekozen lied, want de tijd rond de geboorte was er één van verwondering en geluk, maar tegelijkertijd was de wereld om jullie heen, was onze wereld zo anders geworden, onrustig, gespannen, breekbaar. We werden wakker in een wereld die ons vreemd is door een virus dat rondgaat, en het duurt nog voort, nu weer méér mensen besmet raken en nog steeds en steeds meer beperkingen nodig zijn. Het lied stelt een vraag, bezingt de hoop: wees als een wonder in ons midden, wees een belofte van wat eens zal zijn, dat komt – waarom wij nu nog bidden: Gods wereld zonder angst of pijn. Een pasgeboren kind draagt dat in zich: geschenk, wonder en belofte.

De doop werd uitgesteld, in eerste instantie. Vóór de zomer lukte het niet meer, in de zomer zo onhandig, ‘zullen we dan na de zomer...?’, we zochten naar een datum. 11 oktober moest het worden. Al die tijd prijkte het kaartje op mijn bureau. Een paar weken geleden spraken we over de doop. ‘We willen hem opvoeden met het geloof dat ook wij hebben meegekregen, en, we zouden graag zien dat hij opgenomen wordt in de gemeente.’

De doop is een oud ritueel. We zijn als kerkenraad begonnen met het lezen in het Evangelie van Marcus en daarin ontmoetten we Johannes die doopte in de rivier de Jordaan. (...) las het met ons en had zich erin verdiept, en ze vond het opvallend dat het toen een *nieuw* ritueel was. Reinigingsvoorschriften waren er, maar nu gingen mensen zich echt onder laten dompelen om symbolisch op te staan, naar boven getrokken te worden uit het water, tot een nieuw leven. ‘Alle mensen stroomden toe

en lieten zich dopen terwijl ze hun zonden beleden.’ Ze deden het, en het bleek een sterk ritueel te zijn, en mensen omarmden het, ze gaven zich eraan over.

Ook Jezus werd gedoopt. En later waren het zijn leerlingen die het overnamen, ook toen de eerste gemeenten gesticht werden. En de mensen dachten, niet alleen ik, moet gedoopt worden, nee, ik en mijn hele huis – iedereen die bij mij hoort.

Hoewel je dit als persoon ondergaat, is het niet een ritueel van een enkeling, maar van een collectief: van een gemeenschap van gelovigen, van ouders die hun kinderen laten dopen midden in de gemeente, en te midden van hen die het geloof met zich meedragen en doorgeven, zoals familie en vrienden. En daarnaast is de doop zelf ook heel sterk het symbool voor een nieuw begin. Een nieuw begin van een leven met God. Een nieuw begin dat er altijd is, juist als alles verandert, moeilijker wordt, of vast lijkt te lopen, dan herinnert de doop ons aan die beweging van ondergaan en weer opstaan, van weg dreigen te zinken en omhoog getrokken worden. Een ritueel vol van belofte en van hoop. Hoe donker het ook kan worden om je heen, je kunt er weer uit omhoog getrokken worden. We zullen (...) niet letterlijk onderdompelen. Maar het is wel de reden dat ik vaak veel water gebruik, alsof je echt even ondergaat en weer boven komt. Het is niet een ritueel wat (...) zich zal herinneren, maar het komt een paar keer per jaar voor in de gemeente, en tegen de kinderen zeggen we dan: kijk, zo ben jij ook gedoopt. En we worden er weer aan herinnerd, aan dit krachtig sprekende ritueel, van water dat ons wil reinigen, van een nieuw begin dat er altijd is – en zo kleurt en voedt het ons geloof, zo leren we leven in vertrouwen op God.

We lazen vanmorgen het begin van het Bijbelboek Ezra. Het begint waar het boek Kronieken eindigt. We vallen er vandaag een beetje middenin, eigenlijk, midden in het verhaal van het volk van de Judeeërs in ballingschap, in Perzië. Heel even wordt er verwezen naar de profeet Jeremia, er staat: ‘in het eerste regeringsjaar van Cyrus de koning van Perzië ging in vervulling wat de Heer Jeremia had laten aankondigen’. En dan blijkt dat Cyrus het volk van de Judeeërs en hun God goed gezind is, en hij laat hen gaan, terug naar Jeruzalem, die stad in Juda, om daar de Tempel weer op te bouwen, voor ‘de God die in Jeruzalem woont’. En hij, Cyrus, de koning van Perzië, roept iedereen die achterblijft op om de vertrekkers van geld en goed te voorzien. De vreemdelingen, de mensen van het volk in ballingschap, hun kinderen en kleinkinderen, waren goede burens geworden, en nu zij weer mochten gaan gingen ze niet met lege handen, ze werden geholpen, ze kregen zilver en goud mee, vee en kostbare geschenken. En daar gingen ze.

Toen ik wat bladerde in Jeremia – wat had hij dan aangekondigd, waar nu naar wordt verwezen? - toen vond ik een gedeelte in Jeremia 29. Het draagt in de NBV de titel: ‘Jeremia’s brief aan de ballingen.’ Hij schreef aan die eerste generatie ballingen, die onder Nebukadnessar vanuit Jeruzalem naar Babel waren gevoerd. Hij moedigt ze aan om er huizen te bouwen en er te gaan wonen, om te trouwen en kinderen te krijgen en: om te bidden. ‘Bid tot de Heer voor de stad waarheen ik jullie heb weggevoerd en zet je in voor haar bloei, want de bloei van de stad is ook jullie bloei.’

En verderop in de brief staat dan, dat God naar hen zal blijven omzien, en dat na een aantal generaties het volk weer terug zal keren naar Jeruzalem... Die eerste generaties ballingen, ze hebben die brief van Jeremia bewaard en ter harte genomen, ze hebben er over verteld aan hun kinderen en kleinkinderen. Ze woonden daar in ballingschap, ze werden goede burens, en bleven vertrouwen op God.

En dan breekt de dag aan, dat ze terug kunnen keren, naar Jeruzalem. Het zijn de nazaten van een volk in ballingschap. We hebben hoofdstuk 2 niet gelezen, maar daar worden alle families die terugkeren bij name genoemd, Israëlieten, priesters, Levieten, tempelzangers, poortwachters, tempelknechten, afstammelingen van slaven van Salomo en nog een heel aantal die niet konden aantonen dat ze er ook bij hoorden, ook zij gingen mee. In totaal zo'n 50.000 personen, staat er. Ze gingen en ze vestigden zich weer in de steden, ze mengden zich weer met de bevolking van het land. Dat waren mensen die destijds waren achtergebleven – en nu als vreemden voor ze waren geworden, en het waren mensen die zich daar ook in de loop der tijd hadden gevestigd.

En dan? Wat gebeurt er dan? Want nu is dit volk in ballingschap weer terug. En ze verzamelen zich in Jeruzalem. Er wordt in de culturen van het oude Oosten, en dus ook in Juda, geen principieel onderscheid gemaakt tussen politiek en godsdienst. Dat is goed om je te realiseren, ook hier is dat met elkaar verweven. Het volk van de Judeeërs, dat zich nu weer verzamelt in Jeruzalem, begint met het oprichten van een altaar, om daarop te kunnen offeren zoals is voorgeschreven door Mozes. Ze richten het op op de oude fundamenten, en ze offeren aan de Heer. *Ze pakken de oude rituelen weer op en vinden daarin houvast.*

In het vervolg van Ezra en Nehemia kun je lezen hoe men vervolgens de tempel gaat herbouwen, en de stadsmuur van Jeruzalem, en hoe men weer probeert te leven volgens de richtlijnen van de Torah, de wet van God.

Dit volk maakt een nieuw begin mee. Maar ze beginnen niet blanco. Ze dragen de geschiedenis van hun volk, van hun ouders, en voorouders, met zich mee. Ze kennen de verhalen van Mozes, die ook eens op weg ging met het volk vanuit Egypte naar het beloofde land, en nu zijn zij het zelf, nu schrijven zij geschiedenis, zij trekken weg, als een tweede Exodus, zij gaan, en komen aan in een vreemd land, dat weer van hen kan worden, en ze beginnen te bouwen op de oude fundamenten, ze herstellen de oude Godsdienstige gebruiken weer in ere, ze nemen de rituelen weer op, die hen waren overgedragen, ze beginnen opnieuw. Maar niet blanco. Het is aan hen om wat ze mee hebben gemaakt te integreren, er hun eigen verhaal van te maken. En om het dan zelf ook weer door te geven. Zij waren dragers van de belofte, - eens zal dit volk weer terugkeren naar Jeruzalem-, en zij keerden terug, de belofte ging in vervulling, ze konden weer gaan bouwen.

Welk verhaal zullen *zij* verteld hebben aan hun kinderen, aan hun nieuwe burens?

Het moet een verhaal zijn geweest over hoop houden, ondanks alles, over een nieuw perspectief dat zich onverwacht opent, over oude rituelen en hoeveel houvast die kunnen bieden in een nieuwe situatie, en over een God die te vertrouwen is.

En ik dacht, wat wij hier zien gebeuren is een mooie uitdaging voor ons. *Welk verhaal vertellen wij door, naar aanleiding van de tijd waarin wij leven?* Hoe integreren we alles wat we nu meemaken, waar vinden wij onze houvast, hoe houden wij hoop, ondanks alles? Dat zijn vragen om over na te denken, om een antwoord op te formuleren.

2020, het nieuwe decennium brak aan, een hoopvol jaar zou het zijn, een jaar vol belofte, en dat was het ook want er werd een kind geboren, maar tegelijkertijd veranderde de wereld om ons heen, in een vreemde wereld. Wat gaf jullie, wat gaf en geeft ons houvast? Hoe hielden we hoop, hoe houden we hoop en vertrouwen, dat het goedkomt – God weet wanneer?

Vandaag spreekt het ritueel van de doop krachtig tot ons. De doop laat zien dat ook wij steeds weer omhoog getrokken worden uit situaties die uitzichtloos lijken, het vertelt ons dat een nieuw begin mogelijk is. En zo geeft dit inmiddels oude ritueel ook ons houvast vandaag. Het wil ons geloof voeden, ons vertrouwen op God versterken.

Ik dank God, dat we dit met elkaar kunnen beleven, dat we dit midden in de gemeente kunnen laten gebeuren, ondanks alle beperkingen. Ook wij zijn een collectief, we doen en dragen het geloof en het vertrouwen samen. We zijn vandaag ook verbonden met hen die op afstand betrokken zijn en die dit nu of later thuis meebeleven, en die jullie in de komende weken en maanden zullen gaan ontmoeten.

Nog eens dat lied, dat we straks zullen horen:

‘Kind, ons als een geschenk gegeven, jij groot geheim ons toevertrouwd,
deel hier met ons het breekbaar leven, ga met ons wegen van behoud.

Wees als een wonder in ons midden,

belofte van wat eens zal zijn, dat komt,

waarom wij nu nog bidden: Gods wereld, zonder traan of pijn.’

Amen